

Elena Ferrante

GENIÁLNÍ PŘÍTELKYŇE
/ DÍL DRUHÝ

Příběh nového jména

PROSTOR

Elena Ferrante
Příběh nového jména
Geniální přítelkyně, díl druhý

PROSTOR

Elena Ferrante

PŘÍBĚH NOVÉHO JMÉNA

Geniální přítelkyně, díl druhý

Mládí

přeložila Alice Flemrová

PROSTOR | PRAHA | 2017

Copyright © 2012 by Edizioni e/o
Czech edition © PROSTOR, 2017
Translation © Alice Flemrová, 2017

ISBN 9788072603572

SEZNAM POSTAV
SE ZMÍNKAMI O UDÁLOSTECH
Z PRVNÍHO DÍLU

Cerullovi (rodina přístipkáře):

Fernando Cerullo, švec, Lilin otec. Po obecné škole dceři nedovolil dál studovat.

Nunzia Cerullová, Lilina matka. S dcerou má blízký vztah, ale nemá dost autority, aby ji podpořila proti vůli otce.

Raffaella Cerullová, řečená Lina nebo Lila. Narodila se v srpnu 1944. V šestašedesáti letech z Neapole beze stopy zmizí.

Výjimečně nadaná žačka, v deseti letech napíše povídku nazvanou *Modrá víla*. Po ukončení obecné školy nepokračuje ve studiu a učí se ševcovskému řemeslu.

Rino Cerullo, Lilin starší bratr, taky švec. Společně se svým otcem Fernandem si díky Lile a penězům Stefana Carracciho založí obuvnický závod Cerullo. Zasnoubí se se Stefanovou sestrou Pinucciou Carracciovou. Lilino první dítě se jmenuje Rino právě po něm.

Další děti.

Grecovi (rodina vrátného):

Elena Grecová, řečená Lenuccia nebo Lenù.

Narozená v srpnu 1944, autorka dlouhého příběhu, který právě čteme. Elena jej začne psát ve chvíli, kdy zjistí, že její kamarádka z dětství Lina Cerullová, které jen ona říká Lila, zmizela. Elena po obecné škole dál studuje a je čím dál úspěšnější. Už od útlého dětství je zamilovaná do Nina Sarratora, ale svou lásku tají.

Peppe, Gianni a Elisa, Elenini mladší sourozenci.

Otec dělá vrátného na radnici.

Matka je v domácnosti. Její kulhavá chůze Elenu traumatizuje.

Carraccioví (rodina dona Achilla):

Don Achille Carracci, obr lidožrout z pohádek, šmelinář a lichvář. Byl zavražděn.

Maria Carracciová, manželka dona Achilla, matka Stefana, Pinuccii a Alfonsa. Pracuje v rodinném lahůdkářství.

Stefano Carracci, syn nebožtíka dona Achilla, Lilin manžel. Spravuje jmění nashromážděné otcem a společně se sestrou Pinucciou, bratrem Alfonsem a matkou Marií je majitelem dobře prosperujícího lahůdkářství.

Pinuccia, dcera dona Achilla. Pracuje v lahůdkářství. Zasnoubí se s Liliným bratrem Rinem.

Alfonso, syn dona Achilla. Elenin soused z lavice. Chodí s Marisou Sarratorovou.

Pelusovi (rodina truhláře):

Alfredo Peluso, truhlář. Komunista. Byl obviněn z vraždy dona Achilla, odsouzen a teď je ve vězení.

Giuseppina Pelusová, Alfredova manželka. Dělnice z tabákové továrny, oddaně se věnuje dětem a uvězněnému manželovi.

Pasquale Peluso, nejstarší syn Alfreda a Giuseppiny, zedník, militantní komunist. Jako první si všiml Liliny krásy a vyznal jí lásku. Nesnáší Solarovy. Chodí s Adou Cappucciovou.

Carmela Pelusová, která si říká taky *Carmen*, Pasqualova sestra, prodavačka v galanterii, ale Lila ji brzy přijme do Stefanova nového lahůdkářství. Chodí s Enzem Scannem.

Další děti.

Cappucciovi (rodina šílené vdovy):

Melina, příbuzná Liliny matky, vdova. Myje schody v činžácích ve staré čtvrti. Byla milenkou Donata Sarratora, Ninova otce. Jejich vztah byl důvodem, proč se Sarratorovi odstěhovali ze čtvrti, a Melina kvůli tomu skoro přišla o rozum.

Melinin *manžel*, vykládal přepravky na zelinářském trhu a zemřel za nevyjasněných okolností.

Ada Cappucciová, Melinina dcera. V dospívání pomáhala matce mýt schody. Díky Lile bude přijata jako prodavačka do lahůdkářství ve staré čtvrti. Chodí s Pasqualem Pelusem.

Antonio Cappuccio, její bratr, automechanik. Chodí s Elenou a strašně žárlí na Nina Sarratora.

Další děti.

Sarratorovi (rodina železničáře-básníka):

Donato Sarratore, průvodčí, básník, novinář.

Velký donchuán, byl milencem Meliny Cappucciové. Když tráví Elena prázdniny na Ischii a bydlí ve stejném domě jako Sarratorovi, je nucena narychlo odjet z ostrova, aby se vyhnula sexuálnímu obtěžování z Donatovy strany.

Lidia Sarratorová, Donatova manželka.

Nino Sarratore, nejstarší z pěti dětí Donata a Lidie. Nesnáší svého otce. Je to vynikající student.

Marisa Sarratorová, Ninova sestra. Studuje bez valných úspěchů obchodní akademii, aby se stala sekretářkou. Chodí s Alfonsem Carraccim.

Pino, Clelia a Ciro Sarratorovi, mladší děti Donata a Lidie.

Scannovi (rodina zelináře):

Nicola Scanno, zelinář.

Assunta Scannová, Nicolova manželka.

Enzo Scanno, syn Nicolý a Assunty, taky zelinář. Lila k němu od dětství cítí náklonnost. Jejich vztah se zrodil ve chvíli, kdy Enzo během školní soutěže projevil nečekaný matematický talent. Enzo chodí s Carmen Pelusovou.

Další děti.

Solarovi (rodina majitele baru Solara s cukrárnou):

Silvio Solara, majitel baru s cukrárnou, stoupenec monarchie a fašista, camorrista napojený na ilegální obchody ve čtvrti. Postavil se proti vzniku obuvnického závodu Cerullo.

Manuela Solarová, Silvioova manželka, lichvářka: ve čtvrti se všichni děsí jejího červeného sešitu.

Marcello a *Michele Solarovi*, synové Silvia a Manuely. Náfukové, násilníci, dívky ze čtvrti je přesto milují, s výjimkou Lily samozřejmě. *Marcello* se do Lily zamiluje, ale ona ho odmítne. *Michele*, který je o něco mladší než *Marcello*, je chladnější, inteligentnější, surovější. Chodí s Gigliolou, dcerou cukráře.

Spagnuolovi (rodina cukráře):

Pan Spagnuolo, cukrář z baru Solara s cukrárnou.

Rosa Spagnuolová, cukrářova manželka.

Gigliola Spagnuolová, cukrářova dcera, chodí s Michele Solarou.

Další děti.

Airotovi:

Airota, profesor řecké literatury.

Adele, jeho manželka.

Mariarosa Airotová, starší dcera, profesorka dějin umění v Miláně.

Pietro Airota, student.

Učitelé:

Ferraro, učitel z obecné školy a knihovník.

V dětství od něj Lila i Elena dostaly odměnu za čtenářskou píli.

Olivierová, učitelka z obecné školy. Jako první si všimla Liliných a Eleniných schopností. Lila napsala v deseti letech krátkou povídku s názvem *Modrá víla*. Ta se moc líbila Eleně, která ji Olivierové dala přečíst. Ale učitelka byla rozzlobená, protože se Lilini rodiče rozhodli, že dceru nepošlou na měšťanku, a o povídce se nikdy nevyjádřila. Naopak se o Lilu přestala zajímat a soustředila se pouze na Elenin úspěch.

Gerace, profesor na nižším gymnáziu.

Galianiová, profesorka na gymnáziu.

Nesmírně vzdělaná pedagožka, komunistka.

Elenina inteligence ji okamžitě uchvátí.

Půjčuje jí knihy, postaví se za ni při konfliktu s učitelem náboženství.

Další postavy:

Gino, lékárníkův syn. Elenina první známost.

Nella Incardová, sestřenice učitelky Olivierové, žije v Baranu na Ischii a na jedny prázdniny poskytla Eleně ubytování ve svém domě.

Armando, student medicíny, syn profesorky Galianiové.

Nadia, studentka, dcera profesorky Galianiové.

Bruno Soccavo, kamarád Nina Sarratora a syn bohatého průmyslníka ze San Giovanni a Teduccio.

Franco Mari, student.

MLÁDÍ

Na jaře roku 1966 mi Lila ve stavu velkého rozrušení svěřila plechovou krabici obsahující osm sešitů. Řekla, že už je nemůže mít dál doma, bála se, aby si je nepřečetl její manžel. Bez řečí jsem si krabici odnesla, utrousila jsem jen ironickou poznámku o přehnaném množství provazu, kterým sešity převázala. Tehdy byl náš vztah na bodě mrazu, ale zdálo se, že to tak vnímám jenom já. Ona při těch vzácných příležitostech, když jsme se setkaly, nedávala najevo vůbec žádné rozpaky, nikdy jí neuklouzlo nepřátelské slůvko.

Když mě požádala, abych přísahala, že tu krabici za žádnou cenu neotevřu, odpřisáhla jsem to. Ale jakmile jsem byla ve vlaku, rozvázala jsem provaz, vytáhla jsem sešity a pustila jsem se do čtení. Nebyl to deník, třebaže se v textu objevovalo detailní líčení událostí jejího života, počínaje obecnou školou. Spíš to vypadalo jako záznam jakési umíněné pisatelské sebekázně. Hemžilo se to popisy: větev stromu, rybníky, kámen, list s bílým žilkováním, hrnce, součástky moka konvičky na kávu, topeniště, uhlí a uhelná drť, velice podrobná mapa dvora, hlavní ulice, zrezivělá železná konstrukce za rybníky, parčík a kostel, pás vegetace za železniční tratí, nové čínžáky, byt rodičů, nástroje, kterými její táta s bratrem opravovali boty, jejich pohyby při práci, a hlavně pak barvy, barvy všeho v různých fázích dne. Ale nebyly tam jen stránky s popisem. Objevovala se osamocená slova v dialektu a v italštině, občas zakroužkovaná, bez komentáře. A překladová cvičení z latiny

a řečtiny. A celé pasáže v angličtině o krámcích v naší čtvrti, o zboží, o vozíku plně naloženém ovocem a zeleninou, s nímž Enzo Scanno, který vodil osla za ohlávku, obcházel den co den ulice. A spousta úvah o knihách, které četla, o filmech, které viděla ve farním biografu. A celá řada názorů, jež zastávala v debatách s Pasqualem nebo když si povídala se mnou. Jistě, proud to byl nesouvislý, ale všechno, co Lila uvěznila do psaného slova, získávalo plastický rozměr, takže dokonce ani na stránkách napsaných, když jí bylo jedenáct či dvanáct let, jsem nenašla jediný řádek, který by zněl naivně.

Věty byly obvykle mimořádně přesné, interpunkce velmi pečlivá, písmo elegantní jako to, které nás naučila paní učitelka Olivierová. Ale občas se zdálo, že Lila nedokáže udržet řád, který si stanovila, jako kdyby se jí v žilách rozlila nějaká droga. To pak všechno působilo namáhavě, věty nabíraly hysterický rytmus, interpunkce zmizela. Obvykle stačilo málo a zas našla uvolněné, jasné tempo. Ale také se stávalo, že psaní zničehonic utnula a zaplnila zbytek stránky obrázky pokroucených stromů, dýmajících hrbatých hor, zakaboněných tváří. Uchvátil mě jak řád, tak i chaos, a čím dál jsem četla, tím víc jsem se cítila podvedená. Kolik cviku se skrývalo za dopisem, který mi před lety poslala na Ischii: to proto byl tak dobře napsaný. Vrátila jsem všechno do krabice a znovu jsem si umínila, že už nebudu dál slídit.

Jenže brzy jsem to vzdala, ze sešitů se linula vábivá síla, kterou kolem sebe Lila šířila už odmala. Probírala čtvrté, příbuzné, Solarovy, Stefana, každou osobu i věc s nelítostnou přesností. A co teprve otevřenost, s níž se vyjadřovala o mně, o tom, co jsem říkala, co jsem si myslela, o osobách, které jsem milovala, o mém fyzickém vzhledu. Zaznamenala chvíle, jež pro ni byly rozhodující, a neohlížela se na nic a na nikoho. Našla jsem tam čirou radost, kterou pocítovala, když v deseti letech napsala tu svou *Modrou vílu*. A stejně tak ryzí bolest, protože učitelka Olivierová se o té povídečce neuráčila říct ani slovo, vlastně ji přímo ignorovala. A potom utrpení a zlost, protože jsem šla do měšťanky a o ni jsem se nestarala, opustila jsem ji. A pak nadšení, s nímž se

naučila ševcovské řemeslo, a touhu po zadostiučinění, jež ji přiměla nakreslit návrhy nových bot, a radost, když podle nich s bratrem Rinem vyrobili první pár. A zase bolest, když Fernando, její otec, řekl, že ty boty nejsou dobře ušité. Na těch stránkách bylo všechno možné, zejména však nenávisť vůči bratrům Solarovým, krutá neústupnost, s níž odmítla staršího z bratrů Marcella, a chvíle, kdy se naopak rozhodla, že se zasnoubí s mírným Stefanem Carraccim, lahůdkářem, který si z lásky k ní ten první pár bot, na nichž pracovala, koupil a přísahal, že ho bude opatrovat až do smrti. To byl krásný okamžik, když si v patnácti letech připadala jako bohatá a elegantní malá dáma, zavěšená do svého vyvoleného, který jen kvůli ní investoval hromadu peněz do obuvnického závodu jejího otce a bratra, do obuvnictví Cerullo. A těch důvodů ke spokojenosti: většina bot, jež navrhla, se vyrobila, měla být v nové čtvrti, vdávala se v šestnácti letech. A jak honosnou měla svatební hostinu, cítila se tak šťastná. Pak, když už byla oslava v plném proudu, se objevil Marcello Solara společně s bratrem Michele a na nohou měl zrovna ty boty, na nichž jejímu manželovi údajně tolik záleželo. Jejímu manželovi. Co si to vzala za chlapa? Teď, když už jsou svoji, si strhne falešnou masku a ukáže jí hrozivě pravou tvář? Otázky a nepřikrášlené události naší bídy. Věnovala jsem se těm stránkám dlouho, dny, týdny. Studovala jsem je, nakonec jsem se naučila nazpaměť úryvky, které se mi líbily, které mě opěvovaly, které mě fascinovaly, které mě ponižovaly. Za jejich přirozeností se určitě skrýval nějaký trik, ale nedokázala jsem odhalit jaký.

Nakonec jsem jednoho listopadového večera naštvaná vyšla z domu a tu krabici jsem vzala s sebou. Už jsem dál nesnesla, abych Lilu cítila na sobě a v sobě, i teď, když jsem byla velmi uznávaná, i teď, když jsem vedla život mimo Neapol. Zastavila jsem se na Solferinském mostě a zahleděla se na světla pronikající mrazivým oparem. Položila jsem krabici na okraj a pomalu, kousek po kousku jsem do ní strkala, dokud nespadla do řeky, skoro jako kdyby se dolů zřítíla samotná Lila, i se svými myšlenkami, slovy, zlobou, s níž každému